

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výukový materiál zpracován v rámci projektu EU peníze školám

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0914

Šablona:	III/2	č. materiálu:	VY_32_INOVACE_11
----------	-------	---------------	------------------

Název školy:	Výchovný ústav, Střední škola a školní jídelna, Buškovice 203, 441 01
Třída/ročník:	1. D
Jméno autora:	Bc. Pavel Polan
Datum vytvoření:	13. 1. 2012

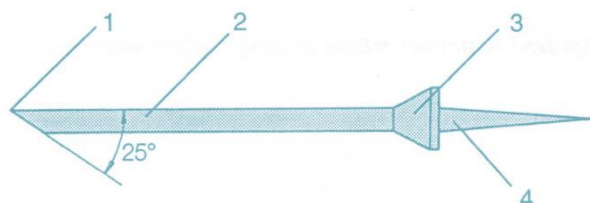
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací oblast:	Technologie
Tematická oblast:	RUČNÍ OBRÁBĚNÍ DŘEVA
Předmět:	Technologie
Výstižný popis způsobu využití, případně metodické pokyny:	Použití příkladů z praxe Zopakování zásad Výklad - diskuze
Klíčová slova:	DLÁTO – POSTUP – BOZ PŘESNOST - KVALITA
Druh učebního materiálu:	Pracovní list, učebnice Exkurze v truhlářské dílně

POUŽÍVÁNÍ DLÁT – ZÁSADY PRÁCE

DLABÁNÍ

Je pracovní činností, při které dochází k oddělování třísek pomocí dláta a paličky. Při dlabání vznikají ve výrobku otvory různých tvarů a velikostí. Tyto otvory následně slouží ke spojení tzv. KONSTRUKČNÍ SPOJE. Další použití je zapuštění kovových částí, jako jsou petlice, zámky aj. K provádění dlabů používáme různá dláta. Při dlabání využíváme štípatelnost dřeva, proto je nutno znát vlastnosti opracovávaného dřeva. Dláto se skládá z dřevěné (plastové) násady a ocelového pracovního nástroje. Jednotlivé pojmenování částí je popsáno v obrázku.

Části dláta

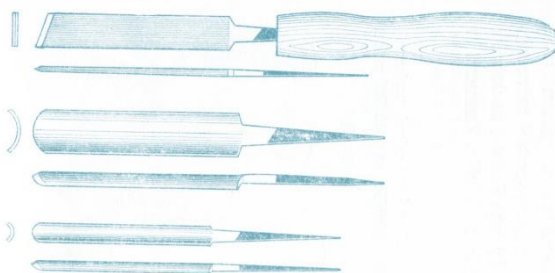
1 – břit, 2 – čepel, 3 – osazení, 4 – tm

DRUHY DLÁT (rozdělení)

Dlát existuje velmi mnoho druhů. Liší se tvarem, celkovou velikostí, rozměrem břitu a způsobem používání.

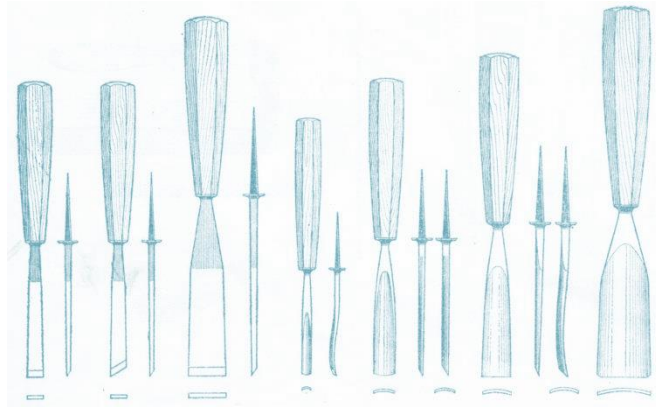
a) DLÁTA SOUSTRUŽNICKÁ

Mají dlouhou násadu, drží se oběma rukama. Soustruží se jimi kulaté předměty, jako jsou nohy k nábytku, stojany, sloupy aj. Výrobek rotuje upnutý v soustruhu a přitlačením dláta se odebírá tříška.

b) DLÁTA ŘEZBÁŘSKÁ

Používají se v uměleckém truhlářství, řezbářství, restaurátorství, sochařství. Posouvají se tlakem ruky (rytí).

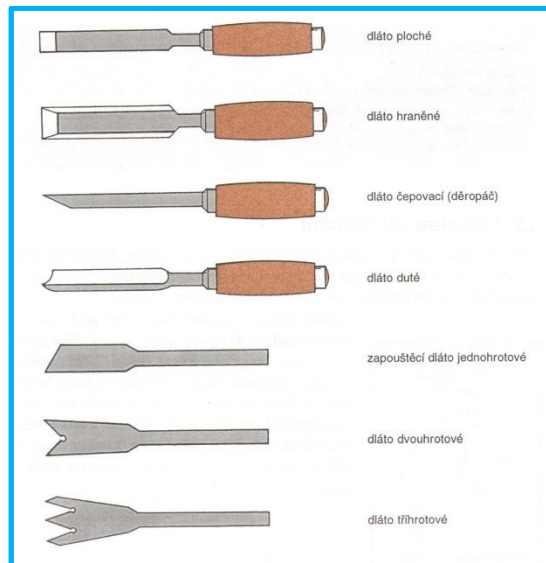

c) DLÁTA MODELÁŘSKÁ

d) DLÁTA NA HUDEBNÍ NÁSTROJE

e) DLÁTA TRUHLÁŘSKÁ A TESAŘSKÁ

Pro nás jsou nejpoužívanějším typem dlát. Klepe se do nich dřevěnou paličkou. Břit je ostrý, zbroušený pouze z jedné strany.

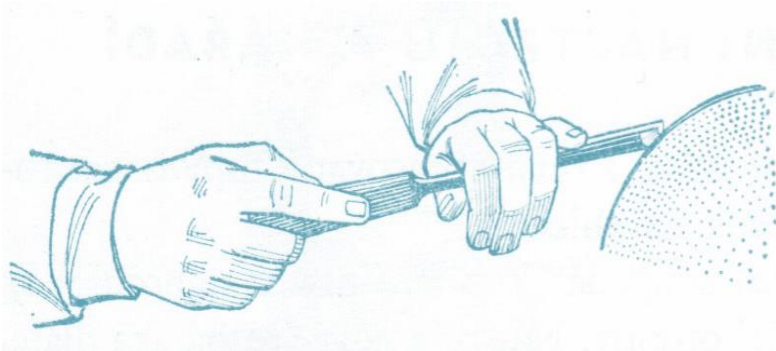

ZÁSADY PRÁCE S DLÁTY

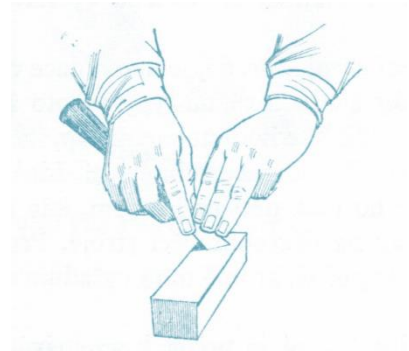
- 1) Nikdy nedlabeme proti tělu
- 2) Dláto se nedrží za kovovou čepel, ale zásadně za násadu!
- 3) Při dlabání prvních seků po vláknech, materiál snadno praská
- 4) Tupé dláto velmi snadno sklouzává (nebezpečí zranění)

- 5) Používat vhodný a odpovídající druh dláta
- 6) Provádění dlabu příliš blízko čela výrobku
- 7) Při průchozích dlabech, dlabeme do půlky výrobku, potom z druhé strany
- 8) Podle tvrdosti dřeva odebírat odpovídající sílu třísky

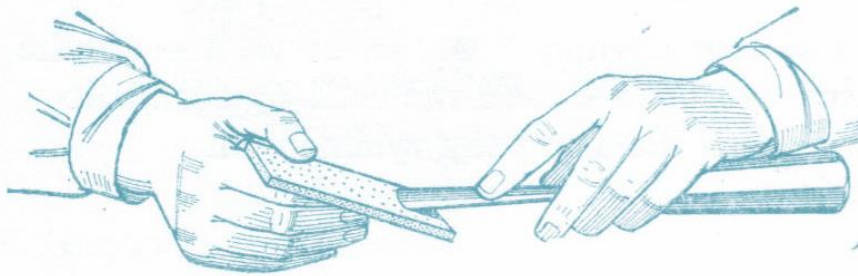
OŠETŘOVÁNÍ DLÁT

Broušení dláta na brusném kotouči

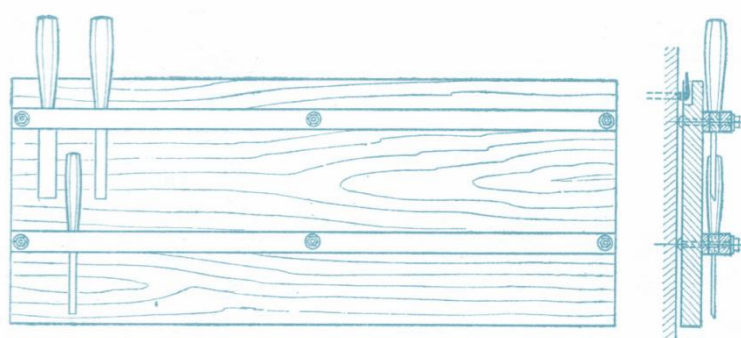
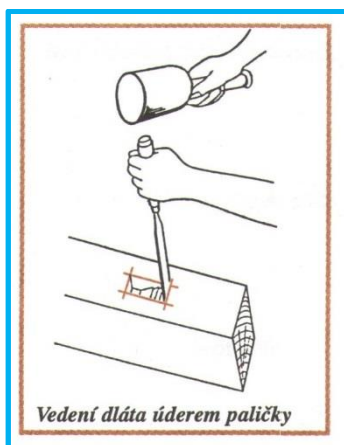
Na rovném brusném kameni

Obtahování dláta na rovném obtahovacím brousku

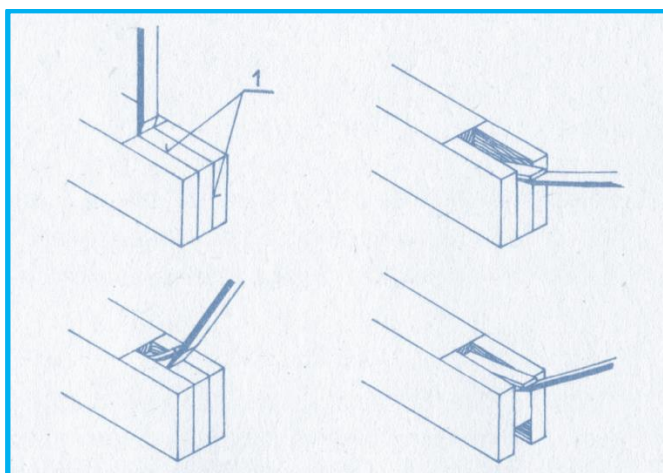
Naražení držadla na dláto

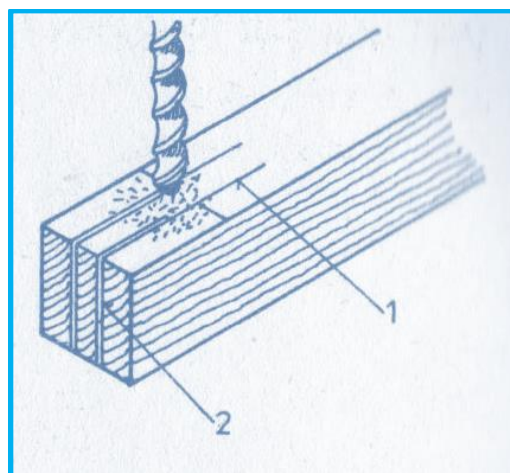
Uložení dlát

JEDNODUCHÝ POSTUP PŘI DLABÁNÍ ROZPORU

- 1) Nákres tvaru spoje z obou stran (úhelník, metr, tužka, rejsek)
- 2) Vypodložení
- 3) Upevnění do hoblice
- 4) Rysky rozporu proříznout pilou
- 5) Sekání podle vyobrazení
- 6) Začištění (pila, dláto, pilník)

Pomocí paličky a dláta

Pomocí vrtačky

POUŽITÉ ZDROJE:

HÁJEK V.: Pracujeme se dřevem. SVOBODA LIBERTAS Praha 1993

NOVOTNÝ M, KULHÁNEK J. Ing.: Truhlářské práce – Technologie 1.r. PARTA
Praha 2001

ŠEDÝ V.: Práce s dřevem. SPN Praha 1967

Vlastní přípravy (WORD, EXCEL, fotografie)

Exkurze truhlářské dílny

Internet – YouTube